

3. Курепін В. М. Готовність до надзвичайних ситуацій та умов воєнного стану // Вирішення сучасних проблем технологій та техніки в сільськогосподарському виробництві : зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції № 18, м. Ніжин, 24-25 листопада 2022 р. Ніжин, 2022. С. 93-96. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12252>.

4. Піндера М. В. Захист населення і територій під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру громад // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 40-43. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12077>.

5. Іваненко В. С., Курепін В. М. Захист водних ресурсів та джерел водопостачання // Захист водних ресурсів - Глобальні виклики, загрози опустелювання територій, міжнародні зобов'язання держав світу : тези доповідей з щорічного тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 22 березня 2022 року. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 9-13. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11213>.

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАСТВО

*КРИЖОВА Вікторія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

Нині екологічному стану та території України притаманні як глобальні світові проблеми, так і регіональні особливості, наприклад: значне транспортне навантаження, недостатня кількість і якість очисних споруд, нераціональне природокористування, накопичення твердих побутових відходів. До специфічних регіональних проблем належить забруднення певними шкідливими речовинами. Відтак, для зони навколо місця аварії на Чорнобильській АЕС досі характерне забруднення радіонуклідами, а для областей із високою концентрацією промислових виробництв: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька – важкими металами. Столиця України має інтенсивне транспортне навантаження і як наслідок – небезпечний стан атмосфери. Київ регулярно потрапляє до першої сотні рейтингу міст за якістю повітря та забруднення атмосфери [1]. Карпатський регіон потерпає від надмірної вирубки гірських лісів і відповідно посилення ерозійних процесів і повеней. Для південних регіонів існує реальна проблема дефіциту водних ресурсів [2].

Варто зазначити, що у тезах розглядається проблематика теми до періоду повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну.

Основними напрямками охорони природи в Україні і усьому світі є заходи спрямовані на збереження природних екосистем. Для їх цілісності потрібно приділяти багато уваги контролю та зниженню антропогенного впливу на довкілля, впровадженню технологій безвідходного виробництва, пошуку

альтернативних джерел енергії та вторинному перероблюванню відходів. Вторинне перероблювання відходів важлива не лише з погляду утилізації, вона ще й надає можливість отримувати прибуток від сміття, яке раніше вважалось шкідливим непотребом. [3]

Також, із впровадженням на глобальному рівні тенденцій до вторинного перероблювання, можна подолати ще одну проблему антропогенного забруднення звалищ. За 2020 рік було зафіксовано близько шести тисяч сміттєзвалищ. Їх кількість справді вражає. Сміттєві звалища займають значну частину території України. Вони є причиною знищення багатьох біоценозів, а проживання біля сміттєзвалищ може негативно позначитися на здоров'ї людини. Тож, використання сміття як втор сировини є неймовірно важливим для подальшого розвитку взаємозв'язків людини й біосфери.

Загалом, сучасні концепції охорони природи мають бути комплексними, а не націленими на одну конкретну проблему. Можна заборонити полювання на певний вид тварин, але це не матиме сенсу, якщо будуть знищені місця існування цього виду, він усе одно вимре. Якщо зберегти місця проживання, але знищити вид, яким ця тварина харчується, чи отруїти воду, яку вона п'є, то результат буде той самий – вимирання.[2]

Також, одним з основних напрямів охорони природи є ті, що спрямовані на збереження біорізноманітності екосистем. В Україні існує низка законів і документів, які мають на меті захист природи, серед них Червона та Зелена книги України. Унаслідок діяльності людини на землі зникло понад 65 видів ссавців: тарпан, тур, сумчастий вовк, морська корова. 140 видів птахів: дронт, мандрівний голуб та ін. Такі види занесені до чорного списку.

Види організмів, що перебувають під загрозою зникнення потрапляють до червоного списку. Перший міжнародний червоний список з'явився у 1953 році під егідою міжнародної неурядової організації при ЮНЕСКО – міжнародної спілки охорони природи (МСОП). Червона книга – державний документ про сучасний стан видів тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення, та про заходи щодо їх збереження та відтворення. Основними шляхами охорони рослинного світу є збереження генофонду в заповідниках, національних парках, правові норми експлуатації корисних рослин.

Насправді для розв'язання екологічних проблем найважливішим є поняття екологічної свідомості кожного жителя планети. Екологічна свідомість допомагає оцінювати сучасний стан біосфери та прогнозувати наслідки дій як всього людства загалом, так і своїх зокрема, щоб звести екологічні проблеми до мінімуму. До проявів екологічної свідомості можуть належати такі звичайні побутові дії як сортування сміття, використання штучних ялинок замість вирубування живих, правильна утилізація відходів, принаймні паперових виробів чи склотари та багато інших екологічних дій, які не ускладнюють нам життя, але розуміння їх цінності є гарним початком для свідомого екологічного життя. Так сучасне покоління є безпосереднім учасником формування нового екологічного світогляду, створення економічних та політичних передумов.[4]

Зокрема, особливого значення набуває природоохоронна діяльність міжнародного масштабу. У 1987 році міжнародна комісія ООН опублікувала звіт

«Наше спільне майбутнє», у якому було вперше використано поняття сталого розвитку. Тобто, такого розвитку суспільства, яке забезпечуючи власні потреби не завдає природі незворотної шкоди, тож, природні ресурси можуть відновлюватись. У 2015 році на саміті ООН з питань сталого розвитку затверджено глобальні цілі сталого розвитку: якісна освіта, відповідальне споживання, збереження екосистем, боротьба зі зміною клімату та ін.[2]

Наступними найважливішими напрямками екологічної політики України є реформа державного управління у сфері охорони довкілля, збереження та захист лісів, а також боротьба з промисловим забрудненням. Варто зазначити, що закони, які регулюють природокористування, не змінювалися десятиліттями. Тому, 15 липня 2021 року в першому читанні було прийнято Закон №3091 «Про державне управління у сфері довкілля», який, як очікується, підвищить ефективність управління у сфері довкілля та надасть потужні стимули для модернізації промисловості та екологізації виробництва. Ліси сприяють уповільненню темпів глобального потепління, регулюють якість води, запобігають ерозії та формують клімат. З цих причин було визначено необхідність подальшого захисту : у жовтні 2020 року було опубліковано проєкт Національної стратегії управління лісами України до 2035 року, а 15 липня 2021 року прийнято Закон №5650 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо охорони лісів», метою якого є визначення та охорона незалежних лісів, як основи законодавства. [5]

На сьогодні, лабораторії України проводять відповідні системні спостереження за станом води у річках та водних об'єктів. Вміст важких металів, внаслідок воєнних дій, перевищує звичну норму у 2–3 рази. Але вираховуючи обсяг використання електроенергії та інших благ людства в країні за період війни, можна зазначити, що суттєвих змін не відбулось. Також, за сталого розвитку визначається концепція природокористування та зазначаються основні пункти його раціонального використання : темпи споживання природно–ресурсного потенціалу не повинні перевищувати темпи природних умов відновлення екосистем, об'єми відходів не повинні перевищувати біоаккумуляційні можливості екосистем, шукати замітники у споживанні людини невідновлюваних природних ресурсів.

Тож, розуміючи всі аспекти антропогенного впливу теперішні та майбутні наслідки, суспільство має бути готовим до дій, усвідомлювати необхідність особистої участі в глобальних заходах зі збереження довкілля.

Список використаних джерел

1. Air quality and pollution city ranking URL : <https://www.iqair.com/ru/world-air-quality-ranking> (дата звернення 28.02.2023)
2. Задорожний К. М. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підруч. Для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / Костянтин Задорожний. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 208 с. : іл.
3. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О. Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. Львів, 2004. — 256 с.

4. Розвиток природоохоронної діяльності на сучасному етапі *Нова екологія*
URL : <http://surl.li/ezpav> (дата звернення 21.02.2023)
5. Екологічна політика України в роки незалежності: досягнення та перспективи. *Урядовий кур'єр*. URL : <http://surl.li/fdkbl> (дата звернення 21.02.2023)

*Науковий керівник – ШАРІН Олександр,
старший керівник кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв*